

De blauwe schuit

Vander blauwen scute

*Daer platbroeck speelman is , en stierman in de bane ,
Daer sien hem de voghelen voer eenen huyben ane ;
Ende al tiert syn gheselschap datse moghen sweeten ,
Het sullen de sanghers in de blau schujte heeten*

Vander Blauwen Scute is een satirisch gedicht van Jacob van Oestvoerne dat al in de vijftiende eeuw bekend was. In Vander Blauwen Scute worden allerlei mensen die 'ongewenst' gedrag vertonen, aangespoord daar zeker mee door te gaan en plaats te nemen in een blauwe schuit. Dan konden ze daarin afgevoerd worden. De tekst houdt de burgers een spiegel voor van gewenst gedrag. Wie zich daar niet aan houdt, wordt uitgesloten.

Het gebruik van een scheepswagen gaat echter al veel verder terug in de tijd....

In het Oude Egypte werd eind december de terugkeer van het licht met het zonnewendefeest gevierd. Tijdens dit vijf dagen durende vruchtbaarheidsfeest werd een stier rondgereden op een schip met wielen. Ook vierde men in Egypte het feest van de vruchtbaarheidsgodin Isis, die met een blauwe schuit de Nijl afvoer.

Ook de Grieken vierden een soortgelijk feest, waarbij de eer te beurt viel aan de god van de wijn Dionysus, die op een scheepswagen door de stad trok en versnaperingen naar de mensen gooiden.

De Romeinen vierden het feest van de Saturnaliën, rond 21 maart (het nieuwe jaar begon toen nog in maart). Ook dit feest had veel kenmerken van het hedendaagse carnaval zoals drink- en eetgelagen, een soort prins carnaval, vermommingen en optochten door de straten.

Het karreschip (carrus navalis dus) of Blauwe Schuit, dat dus op wielen wordt voortbewogen door de stad, kwam later ook terug in het middeleeuwse carnaval en werd de benaming van een gezelschap dat zich uit in ironie en omkering.

Aan boord bevinden zich onderdanen die zich hebben veranderd in hun superieuren: prinsen, koningen en heren. De schuit wordt in optocht door de stad gereden.

Al doende werd steeds duidelijker wat bespot diende te worden.

In een vijftiende-eeuws statuut voor de Blauwe Schuit werden de volgende personen opgeroepen om naar een plek buiten de geordende samenleving te worden gebracht: berooide edellieden, hoererende geestelijken, potverterende rijkeluijszootjes, jonge vrouwen met bejaarde echtgenoten, slordige knechten en dienstmaagden, en middenstanders die hun winst verzopen in plaats van te herinvesteren. De burgerij was hen liever kwijt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Erwin en Natasja van Sterkenburg

De schilder Pieter Brueghel geeft in zijn schilderij "Tussen carnaval en vasten" een beeld van het alledaagse leven uit die tijd. Als je goed kijkt kun je twee helften onderscheiden

- Links- de dikke vette Carnaval op de bierton (protestant)
- Rechts- de dorre magere Vasten op de bidstoel (katholiek)

Ook hier zie je verwijzingen terug naar "De Blauwe Schuit"

Links, de wereldse kant met de herberg die 'de blauwe schuit' heet

Links, en ook de dikke carnaval zit op een 'blauwe schuit'.

De blauwe schuit was (en is) de naam voor de wagen van prins carnaval. In de tijd van Bruegel werd deze scheepswagen door de stad rondgetrokken met stedelingen erop, die verkleed waren, en zo het 'uitschot' van de maatschappij verbeeldde. De wagen werd dan ook uiteindelijk buiten de muren van de stad gereden.

In het hedendaagse carnaval rijdt er op veel plaatsen een Blauwe Schuit mee in de optocht, waarop meestal de Prins en zijn gevolg plaats nemen.

In Oggelvorsenpoel heet de prinsenwagen geen "Blauwe Schuit" maar Prinsenwagen en sinds twee jaar zelfs Prinsessenwagen. Een paar jaar geleden is hij helemaal opgeknapt met mooie beeltenissen van feestende Oggels op de zijkant en ook feestende kwakbollen en Oggels op de Prinsen- / Prinsessenwagen. 😊

Vraag 1:

Waarom werden mensen in het gedicht aangespoord om plaats te nemen in De Blauwe Schuit?

- A - om lekker een stukje te gaan varen
- B - om de mensen een spiegel voor te houden van gewenst gedrag
- C - omdat ze niet mochten blijven staan in de schuit

Vraag 2:

Welke mensen vierden in de oudheid carnaval op een vergelijkbare manier zoals wij?

- A - De Grieken
- B - De Romeinen
- C - De Egyptenaren

Vraag 3:

In het schilderij van Brueghel zitten verschillende verwijzingen naar de blauwe schuit. Kun jij er twee noemen?

- A - het personage op de ton en de herberg
- B - het personage op de bidstoel en het personage met de citer
- C - de herberg en het schuitje waar de ton op staat

Vraag 4:

Wie mochten er NIET op de blauwe schuit plaatsnemen?

- A - personen voor wie er geen hoop meer is
- B - protestanten
- C - jonge vrouwen met oude echtgenoten

Vraag 5:

Wie staan er op de Prinsen- / Prinsessenwagen van Oggelvorsenpoel?

- A - de oud-prinsen van Oggelvorsenpoel
- B - de burgemeester en wethouders
- C - de Prins(es) en zijn/haar gevolg en de Jeugdprins(es) en zijn/haar gevolg